

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

ایک آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

- طوبقیو سرای هایونی عبدالرحمن شرف
- علمدار مصطفی پاشا افضل الدین
- بر عثمانی فیلوسنک صوماطره سفری صفوت
- صاروخان و آیدین اوغللری احمد توحید
- کتابه لر نصل قید و ضبط اولنلیدر خلیل ادهم
- احتساب آغالی محمد غالب
- تفرقه : تاریخ سلطان محمد ثانی. مؤلفی قریتووولوس. مترجی قارولیدی .

فیثائی ۵ غروش

مرجعی — باب عالی تاریخ عثمانی انجمنی

استانبول

محمد حسن اویشراکتینی

بیچیلرکیش پالی شوق

۱۳۲۹

احتساب آغالي

[بکن نسخه دن مابند]

اسير بازارنده اولان اسيرجيلر برطاقم اشخاصی او طه لرنده ياتير مقدمه اولدقلرندن بونلر دخی قاج آدمدر ييلنمک ايچون کذلک تحریر و کفيله ربط اولنه رق اسيرجيلرک فروخت ايلدکلری غلام و جاريه ده غبن و حيله به دائر مفاسد لری وقوع بولمقده و بعضاً ساندقلری اسيرلرک ايچلرنده احرار ظهور ايلمکده اولديقتنن بودقمه احتساب آغالی معتمد بر آدمنی اسير بازارينه تبين ايدوب في مابعد اسيرجيلر او مقوله اضرار عبادالهي موجب حرکتده اولاملری و بر تراعلری وقوع بولماسی و ايچلرينه ييانجی کيرمه مامسی خصوصلرينه دقت ايله .

استابوله بروجهله باشی بوش آدم بولنماسی بو صورتلره و هر کس ذی وقیافت ايله ييلنه جکندن اوزون چارشو و دستره جي واکه جي و بيچي جي و صرقي و قطارجي و قوغه جي و جانباز اصافی دکان و او طه و آخور لرنده دخی لزومدن زياده آدم اولماسنه و بونلرک دخی ذی وقیافتلرينه احتساب آغالی طرفدن کرکی دقت اولنه .

في الاصل استابول و بلادئله ده بکارلر ايچون خان و او طه انشا و احداثی ممنوع ايکن برمدتنبرو نظامات ملکیه به باقیله مامق حسیله هر طرفده بيکار او طه لری و خانلر و اوستی او طه لی قهوه خانلر و دکانلر انشا اولنه رق تکثر ايلش اولمقله بعدازين استابوله و بلادئله ده الیوم موجود اولان کارکیر و اخشاب خانلردن ماعدا خان و بيکار او طه لری احداثی منع کلی ايله منع اولنوب وجهاً من الوجوه و سبباً من الاسباب انشائه رخصت و جواز کوسترلیه و موجود اولان خانلرک تمير اقتضا ايلدکده اصحابی باب عالی به عرضحال تقدیمه انها ايدوب استابول قاضیسی افندی و احتساب

آغاسی ایله معمار اغایه حواله اولنه‌رق اکر تعمیر اولسه‌جق خان بیکار و سائره تخصیص قلنان خانلردن ایسه هیئت قدیمه‌سی اوزره تعمیری کشف و معاینه اولنه‌رق رخصت و بریلوب توسیع و زیاده ترصیندن مباحثت قلنه و لزومی اولیان خانلردن ایسه بروجهله تمسیرینه رخصت و بریلوب صاحبی دیلر ایسه حالی اوزره ترك و ایسترایسه قهوه‌خانه اولیوب ساثر اصناف دکانی اولمق اوزره اهالی استانبولدن رولو و کفیللو کتله‌ره فروخت و یا خود کندوسی بو زوب خانه انشاییله و موجود دکان اوزرنده بولنان او طه‌لرده دخی اول دکانک صاحبندن باشقه لیللاً و نهاراً فرد اکتیمیوب و اکر ولایتدن گلش اقریامدر و یا خود همشهرمدر دیو دکانی اوزرنده او طه‌یه برتفر بیکار کیرر ایسه احتساب آغاسی خبر آلدینی آنده در حال چیقاروب دکان صاحبنی تأذیب و استانبول و بلاد نلته‌ده دکان اوزرنده اولیوب بیکار لره مخصوص اوله‌رق عقار اولش مستقل بیکار او طه‌لرینی دخی بشقه دکانلره تبدیل ایلمرینی معرفت شرعه‌له اصحابته تنبیه ایده‌رك بو وجهله خان و بیکار او طه‌لری خصوصه دخی نظارت و دقت ایله .

قوجاش اصنافی دخی عرب‌لری اولدینی محله‌ه شاگرد تامیله لزومندن زیاده آدم قوللانمیوب الا آن موجود اولان عرب‌ه‌جی و شاگردلری جمله‌ه اهل عرض اولمق اوزره تحریر و کفلایه ربط اولندقدن صکره فیا بعد عرب‌ه‌جیلر شم‌دیکی تلبس ایلدکلری بول بنش و جبه و شلوار و بللرینه قوشاندقلری لاهور و جارشالی و سفهانیه قیاقی کلیاً و عموماً ترکله اهل عرض هیئتده بکلری طار چوقه بنش و جبه و کندولری باشلرینه درت پارمق کنارلی و شاگردلری ایکی پارمق کنارلی یشیل قلیاق کیملری و صفالسز و مزلف عرب‌ه‌جی اولمیوب عرب‌لرینه نسا طائفه‌سی بندکده کندولری زنه‌ار عرب‌ه‌نک اوکندن و آردندن بشقه یرده کتیمیوب و عرب‌ه‌نک پنجره‌سی یاننده طور میسوب طوغریدن طوغری به عرض و ادب‌لرله کیه‌وب کللرینه و قیافتلرنده اویغونسلرقل اولور و یا خود خلاف

نظام عربہ نك ياننده كيدر ايسه احتساب آغاسی اخذ وكرفت وتأديليرينه
اهتمام ايله وعربه جيلر اسواق استابولده عربه نك كندوغی اوزرينه
بئلمی مقدم ممنوع اولديغندن اسكدار اسواقی وسعتلی اولمق حسیله
اوراده بئلمی ممانعت اولنماق اوزره قیابمد دخی اسواق استابولده
ممنوعیت مذكوره جاری اوله رق قایش تبسیر اولنور كیر تیز كیرلری
قالدیریلوب تنبها ت سائر خصوصنده اسكدار وبوغاز ایچی وسائر محللر
عربه جیلریدخی داخل اوله رق كرك ذی وقیافت وكرك سائر طور
وحرکتلرنده عرض وادبه منافی نسه وقوعه کلامنه وجارت ایدنلرك
تأدینه دقت واهتمام اوله .

اهل ذمت رعایا دخی برمدتدئیری بی ادبانه حرکتی اعتیاد ایلمش
اولدقلرندن بمد ازیں بیوك قلیاق واهل اسلامه مخصوص رنك وهیئنده
چوقه وقاش کییوب قدیمی رعایایه مخصوص اولان سیاہ وطار چوقه
بنش وجبه كیرك رعایایه مخصوص اولان قیافت ایله كزلمری روم
وارمنی بطریقلمری طرفندن تنیه وتأکید اولنهرق اگر قیافت مخصوصه
سندن خارج قیافت ایله بر ذمی به احتساب آغاسی راست كلور ايسه
اخذ وتأدیپ ايله

سبزه جی وبنچوان طائفه نك صیف وشاده سنوی ترسانه عامره به
ویره كلدكلمری بشیوز نفر امدادیلمری اوله رق نهنده سکان سكر بیک
بشیوز غروش وبنچوانلر كتخداسی طرفندن تحصیل وترسانه عامره دن
ویریلن اوزر پاره یومیه ایله برابر ترسانه عامره ده استخدام اولنان عملیه
طرفلرندن اوزرلرینه مأمور معرفتلیله توزیع وتقسیم اولنمقده ايسه ده
تحصیل اولنان آنچه نك مقدار وكیتی معلوم اوله میوب ترسانه من وارد
دیهرك طائفه مرقومه ویردكلمری سبزه ومیوه بی غالی بها ایله فروخته
ساعی اولدیفندن سبزه جی وبنچوان اصنافی احتساب طرفه جلب وكتخدالمری
حاضر اولدقلمری حالده سنوی ویره كلدكلمری آنچه نك مقداری جمله نه

تفهیم و مبلغ مزبور با نچه لره تحمکنه کوره توزیع اولنه رق سنه ده درت تقیط ایله کتخدالرینه تسلیم ایدوب زیاده آچه ایستلر ایسه ویرماملری و مبلغ مزبوری احتساب آغالی معرفتیه وقت تقیطلری دخولنده کتخدالری تماماً ترسانه عامریه تسلیم ایتملری صورتنده سبزه جی و بنجوان طاقه سی احتساب طرفی بیله رک و زیاده آچه ویرمکدن قورتیله رق فاحش و غالی بها ایله سبزه صتامیوب کله جک سبزه و میوه احتساب آغالی و اسعار ناهی معرفتیه بهر کون وضع فیأت اولنه رق عباداللهه فروخت اولتوب فیأته وکل یوم وضع اولتان فیأتنن زیاده سی صائلامی و اشبو ترسانه عامریه عائد آچه دن زیاده کمنه نک کرک سبزه و کرک پاره آله مامسی خصوصلرینه احتساب آغالی و اسعار ناهی دقت ایله لر .

الحالة هذه استانبول احتسابی اوتوز سکز بیک غروش بدل ایله التزام اولتور برمقاطعه اولوب بودفته قدیمه تطبیقاً جسامتنش اولدیقتنن مصارفنک درکار اوله جق تکثرینه منی جانب میری به خساری موجب اولماق و ملغا یکچیری کروهنک شورادن بورادن الدقلری آچه نک و احتساب طرفندن آلمسی معناد اولان مال احتسابک بر صورت حنه به افرایله احتساب مقاطعه حصه دارلرینه عائد اولیه رق فقط احتساب آغالضک مصارف ضروریه منه مدار اولق اوزره بر مقدار ایراد تدارکی لازم کملکه بودفته به کلنجه احتساب مقاطعه سی تقوض و التزام ایدنلر بدل التزام ووظایف اوله رق ویردکلری اوتوز سکز بیک غروش هفته ک نامیله قول اوغلانلرینک اصنافدن دوشیروب آیده ایکی دفعه ویردکلری بیک سکز بوز اوتوز بچق غروش و طشره دیهرک قول اوغلانلرینک احتساب آغالرندن التزاماً الدقلری سکز بیک بشیوز غروش و دریا تسمیریه طالبنه دعهده ایلدکلری سکز بیک غروش ایله استیفا ایتمکده ایسه لزه قول اوغلانلری اول وقتک اقتضانه کوره هر بر اصنافدن احتساب مالی اولنه قدرتیاب اوله میهرق اتمکچی و بقال مثللو اصنافدن یومیه اونر و بشر

و اوچر پاره الہ کلش و طشرہ مالی دیہرک التزام ایلدکریخی دخی اوزون
 چارشو اصنافی مثللو اصنافدن و سائرندن سہدہ درت کرہ طوتدیرہ بیلدکری
 و عیدہ نامیلہ آلہ کلدکری آچہدن چیقارمش و دریا تمبیریلہ و یریلان دخی
 درسعادتہ کلن قایقندن احتسابہ نامیلہ سکر پاره دن سکان پاره بہ قدر
 اثنان شیدن عبارت اولش ایسہدہ احتساب آغاسی استانبولک داخل
 و خارچندن ایوبہ و غلطہ و یوودہ لرینک و یوودہ لفقہ مربوط اولہرق زیر
 ادارہ لرنندہ اولان شیلردن بشقہ بوغاز ایچنک روم ایلی ساحلیلہ یکی کویہ
 و اناطولی ساحلیلہ اسکداردن بکقوزہ و ارنجہ ہرنہ قدر اصناف و ارایسہ
 جملہنک بیع و شرا و نظام و انتظاملری خصوصلرینہ دقت ایتمککہ مأمور
 اولدینندن ترازو و قطار و آرشون قوللانور و قوللانماز مجموع اصنافدن
 احتسابیہ النسی احتساب مقاطعہنک اصولندن اولوق لازم کلہ چکنہ مینی
 بودقمہ بہ کلنجہ محتسبرک قوللاندیننی اصول ترک اولنہرق استانبول و بوغاز
 ایچندہ ہر تقدیر اصناف دکانی و ارایسہ ثبت دفتر ایلہ عددی معلوم
 اولہ جفتدن فی مابعد احتساب آغاسی کینک باشہ اولہرق اتمکچی
 و فرانجیہ چی و بقال و دلبدچی و عمورطہ چی و دخانچی و تنباکوجی و مصر
 چارشوسی اصنافیلہ فجی دکانلرندن و بذرخانہ لردن یومیہ اوزر
 و سیدچی و قلابچی و چورکچی و قصاب و صغیر قصابی و قہوہ چی
 و کبابچی و شکرچی و کورچی و زیت یاغچی و طابوچی دکانلرندن
 بشر و سبزہ چی و پاموچی و ایکیچی و تخمچی و بالقچی و چور باچی
 و عباچی و یاغلقچی و قوری قہوہ چی و پرنجیچی و حلواجی و کراتہ چی
 و اجزاجی دکانلرندن دردر و مناو و قوماشچی و جبوچی دکانلرندن
 اوچر و طوزچی و قاوچی و نعلبند و آریہ چی دکانلرندن برر و کاغدچی
 و آینہ چی و دوآنچی و مذہب و بونجیچی و ایکیچی اصنافک کارلرنندہ مال
 اولیہ جفتدن انلردن ماعدا سائر ہرنہ قدر اصناف و ارایسہ انلردن دخی
 مناسب و اقتضاسنہ کورہ ہر مقدار شی تحصیل ایتمک اوزرہ چارشودہ اولان

اصنافك كتخذ الری معرفیه هفته لك اوله رق و خارجه اولنلری دخی قدیمی
 وجهله قول اوغلانلری معرفیه اقتضانه كوره اوبدیروب سزلا سزجه
 تحت رابطه به ادخال برله بولردن زنه ار و زنه ار قول اوغلانلری و سائر
 زیاده بر آچه آله ماملرینه کلیلله اهتمام ایده رك غلظه و اسكدار احتسابلری دخی
 بو احواله توفیق قلمق اوزره استانبول احتساب آغالی غلظه و اسكداره
 طرفندن معتمد آدم اقامه سیله اداره ایدوب مال احتسابك تلفدن وقایه منه
 دقت ایلیه و احتساب مقاطعه سی مالندن معین اولان و نشاطك کماکان احتساب
 طرفندن اداره سی احتساب آغالی بولتانلره مستقل برایش اوله جفتدن
 وظایف مزبوره فی مابعد محلولی وقوعنده و برلمك اوزره دفتر دار افندی
 معرفیه استانبول کمرکنه نقل ایتریلله .

فی الاصل ترسانه عامره طرفندن اخذ و تحصیل اولنان پلامار آچمی
 قدیمدن نه وجهله اله کلش ایسه ینه اولوجهله ترسانه عامره طرفندن
 النوب و استانبول احتسابی ملحقانندن بوجه بالادریا تعمیریه الزام اولنه
 کلانك کیفیتی معلوم اولنجه به قدر بشقه جه الزام اولنمیوب غلظه احتسابی
 داخلنده اوله رق آله کلان دومن پاره سندن بشقه مقدم چارطاقده اولان
 سابق الی آتیلرک و قبولده اولان قوللق جور باجیلرینك آدق لرینه و کرک
 رسم احتساب اوله رق النانه مقابل اولق اوزره بعد ازین احتساب آغالی
 لیمون و پورتقال و زیت یاغی و نخود و دوکه الما و حرنوب و قوری اوزوم
 مثللو و سائر ارزاق و وارنه قایلرندن و طواق قفلرندن آله کلان رسم
 احتساب دخی اله کلدیکی وجهله كذلك ایجاب و تحمل لرینه كوره رسم احتساب
 نامیه بالاعتدال برر ایکیشر اوچر بشر غروش احتساب آغالی طرفندن
 اخذ اولنه .

درسماده کنن زیت یاغی طلوملرندن بقالرک الدینی طلومك بهرندن
 مقدم الی آئی یساجیسی اوزر پاره اله کلش و امین اوکنه کلن طواق
 قفلرندن و سائر ارزاق قایلرندن کوبك طاشی بماعیله دککچی

انکیشر پارہ دن دردر پارہ ایله کلن ارزاقدن ویاغدن دخی بشقہ جه رسم صورتیله آلمنی اعتیاد ایتمش اولدقلرندن توارد ایدن ارزاق عبادالله رخیض بها ایله فروخت اولمق ایچون دکنکچینک آلدینی ایکیشر پارہ ایله مفت ومجاناً آلدقلری عینی ارزاقدن صرف نظر اولهرق فقط یساقچینک طلوملردن آلدینی اوزر پارہ ایله سائر شیلردن ایکیشر پارہ احتسایه اولهرق احتساب آغاسی طرفدن آله .

اوتهدنبری درسعاده توارد ایدن یاش یش و سبزه بو طرفده کوفه جی تعیر اولنان مناولرک کوندر دکلری کوفه لر ایله کلوب بوجانبده ایستکلری بها ایله فروخت وصاحیله وخبص بهادن حساب کوره رک کوفه کراسی اولمق اوزره اوندلوق دیرهک بر طاقم دخی آقچه انه کلش وبوجهته بهارنده غلا واقع اولمش اولمغه کوفه جیلر کلیاً قالدیریلوب میوه وسبزه یی اصحابی کتوروب کندولری فروخت اتسون دنیله اصحابنه صعوبت اولهرق ووقتیله کلوب/صاتیله میهرق چوریوب هم اصحابنه ضرر وهم میوه تر مقاطعه نیک تدبیری موجب اوله جنی اشکار اولدیقدن ینه کوفه جی نامیله اوللردن چند نفری استانیول قاضیسی افندی واحتساب آغاسی معرفتیله انتخاب وتعیین وکوفه لری سابقی وجهله ارسال اولهرق کله جک میوه وسبزه هر کوفه توارد ایتمکجه احتساب آغاسی واسمار نائی معرفتیله فیثائی وضع واولوجهله رخیض بها ایله عبادالله فروخت اولمنه دقت اولنوب واشبو فروخت اوله جق میوه وسبزه دن کوفه جی مناولر کوفه مصارفه بدل اولمق اوزره اصحابنک آله جنی پارهدن اوندلوق نامیله اوزر پارهدن برپاره آلوب ایکی آقچه سی کوفه جی مناو وبر آقچه سی احتسابه عائد اوله وبوجهله توارد ایده جک میوه وسبزه وقتیله کلوب وهیاسی تراید ایتمانه اسمار نائی واحتساب آغاسی زیاده اهتمام ایدوب اکر بطاقت ویاخود طمع ایله کل یوم وضع اوله جق فیثات وکله جک میوه وسبزه نیک وقتیله کلکی خصوصلرنده تهاون وتقصیرلری وقوعه کلورایسه حقلرندن کنه .

اسیرجی اصنافی صاندق‌لری اسرایی دبلدک‌لری بهایه صاندق‌لرندن بشقه فروخت ایچون امانه ک‌ندولرنده اولان اسیرلرک حین فروخته نفقه دهرک یومیسه الیشر آلتشر یاره ودلایله نامیله بر طاقم آغجه المقلنی اعتیاد ایتمش اولدقلرندن احتساب آغالی طرفندن بونلره دخی دقت ونظارت اولمق اوزره اشبو نفقه خصوصی حد اعتداله تنزیل اولنرق فی مابعد هر بر فروخت اولتان جاریه وغلایه سنندن اسیرجیلر نه آلور ایسه دلایله نك خسی مال احتساب ایچون آلتوب ونفقه نك رفته رفته تزیاید بولامنه دقت اولنه .

صدر عالی واستابول قاضیسی ومحتسب ونائب ترازوجیلک‌لری محلول اولدقده اوچیک غروشدن آلتی بیک بشیوز غروشه قدر فروخت اولنک کش اولمغین بونلرینه اولوجهله محلولاتی وقوعنده طالبنه صاتیلوب بوسورتله احتساب مقاطعه‌سی بوسه امانه اداره اولنرق ایراد ومصرفی بیلندکدن صکره اقتضانه باقیله

جورچوب بلا تمین بارات عالی متصرف اولان رهاغا دکانلرینک بعضیندن عواند نامیله آلتمش وبمضیندن سکاثر پاره به قدر اخذ وتحصیل ایتمش اولدینی تحقیق اولنمقدن ناشی مرقومک خلاف رضاحرکتی وقوعنه مبنی صوباشیلق مذکور عهده‌سندن رفع ویدنده اولان براتی اخذ وقیدی ترقین اولنمقله صوباشیلق مذکور بونندن بویله محتسب جانبندن اداره ایلیه خواجه کی تعمیر ارلتان بزاستان اصنافیله خفاف و یورغانچی وسپاه چارشوسنده وبت بازاری اغرنده اولان اصناف طاقنک دخی چکونکی حاللری احتساب آغالی طرفندن هر بر محله اقتضانه کوره تمین اولنجهق معتمد آدملر وسائره واسطه‌سیله غدر وغرضدن عاری تحقیق اولنرق اقتضانه باقلمق اوزره شم‌دیک آنلر دخی سائر اصناف ایله برابر کفلایه ربط وتحریر اولتوب بزاستانده مزاد اولتان اشیانک جیقشمه فسادی کلیاً منع ودفع اولمنه اهتمام ودقت اولنه

صو بولجی اصنافی صوبولرینی تخریب و صومادہ شدہ عباداللہ اذابی صنعت ایدرک ذہنلرینی دایما بوفسادہ صرف ایتمش و صو ناظری بولنانلر دخی فسادلرینی ترویجی کندویہ کار بیلہرک دقت ایتمدیکندن مصلحت کتخذالریلہ بلوک باشیلری اللرنده قالمش اولدیقتنن بشقہ بواصنافک لزومندن زیادہ سی صو بولی تخریب ایتمکدن و قالدیرم بوزمقدن بشقہ شیئہ برامیوب عبث اولہ جقتنن ہر برلتمک مجراستدن کمرلرہ و کمرلرین محلنہ جریانتک حسن صورتلہ ادارہ سی نمقدار صو بولجی ایلہ اولہ بیلور اول امردہ معرفت شرع و صو ناظری و بلوک باشیلری و احتساب آغاسی معرفتیلہ لدی۔ التحقیق اولمقدار نفر تخصیص اولنہرق زیادہ سی وار ایسہ دفع و یاخود احتساب آغاسی معرفتیلہ اخر برکارہ برلشدیریلہرک بوشدہ براغلاماسی و بونلر دخی بربرینہ و نہایت ہر برینک خلاف رضاحرکتدہ بولنماملرینہ ناظرلری کفیلانہرق اسم و شہرتیلہ دفتری سائرلری مثلواحتساب آغاسی طرفندہ بولنوب ایچلرینہ اجنبی قاریشہ مامسی خصوصلری تحت رابطہ یہ ادخال و صوبولجیلرہ مخصوص اولان بچاقدن بشقہ کندولرنده خفی و جلی سلاح بولنمانسہ دقت اولنوب اگر ایچلرینہ اجنبی کیررایسہ احتساب آغاسی بالتحقیق تأدیبلرینہ و صوبولی تعمیرندہ بوزوقلری قالدیرملری حالی اوزرہ براتیوب و قالدیرم پارہ سی دیہرک صو بولی صاحبندن الدقلری پارہ پی کندولرینہ اکل ایتمیوب قالدیرملری متانت اوزرہ انشا ایلملرینہ دقت ایلیہ اشبو مواد نظامیہ الی ماشا اللہ تعالیٰ دستورالعمل طوطلق اوزرہ دیوان ہایون قلمنہ قید و ثبت و برعینی ضربخانہ عامرہ و باش محاسبہ طرفنہ اعطا اولنوب استانبول قاضیسی افندی و ترسانہ عامرہ و معماراغا طرفلرینہ و سائر اقتضا ایدن محللرہ دخی علم و خبرلری دخی ویریلہرک مواد نظامیہ مذکورہ نیک بوندن بویلہ اقتضای وقت و حالہ کورہ خرج و تمذیل و علاوہ و تبدیلی جائز اولہ ۔

